

رنگ وقتی پدید می آید که نور بتابد / جایگاه نور در ادبیات اسلامی

محقق داماد، عضو پیوسته فرهنگستان علوم ایران گفت: به بیان ابن سینا اگر نور به حجم بتابد رنگ حادث می شود، به بیان دیگر رنگ بالفعل وقتی پدید می آید که نور بتابد.

محقق داماد، عضو پیوسته فرهنگستان علوم ایران گفت: به بیان ابن سینا اگر نور به حجم بتابد رنگ حادث می شود، به بیان دیگر رنگ بالفعل وقتی پدید می آید که نور بتابد.

به گزارش خبرنگار مهر، همایش بزرگداشت ابن هیثم، دانشمند بزرگ جهان اسلام تحت عنوان «جهان بینی نور» روز گذشته ۱۶ دی ماه در فرهنگستان علوم برگزار شد.

سید مصطفی محقق داماد، عضو پیوسته فرهنگستان علوم ایران در این همایش درباره «جایگاه نور و رنگ در الهیات اسلامی» سخنرانی کرد و گفت: در ادبیات اسلامی همواره نور و رنگ در کنار یکدیگر قرار گرفته اند؛ در قرآن مجید بیش از ۴۰ بار واژه نور آمده و صاحب نظران و مفسران حدود ۱۴ معنی برای نور برشمردند. در اکثر مواقع هم به صورت مضاف آمده است. به عنوان مثال در آیه «يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَقْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مَتِّمُ نُورِهِ» نور به صورت ترکیب اضافی نور خدا آمده و منظور از نور خدا همان اسلام است. یا در آیه «اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ» مطرح شده که خدا ولی مومنین است و آنها را از ظلمت و تاریکی به نور راهنمایی می کند.

وی افزود: در میان همه آیات قرآنی یک آیه برای مفسران و صاحب نظران مشکل ایجاد کرده است و آن هم جایی است که خدا نور خوانده شده است. در آیه «اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ» خدا نور خوانده شده ولی افرادی مثل ابن سینا، غزالی، فخر رازی و ملاصدرا درباره آن اختلاف نظر داشتند. سوال آنها این بود که اولاً نور چیست؟ دوماً این آیه در مقام توصیف کدام حقیقت هستی است؟ در پاسخ به این سوالات دو دسته نظر وجود دارد؛ عده ای معتقدند نور همان نور ظاهری و چیزی است که حادث می شود اما عده دیگری معتقدند که باید برای فهمیدن نور، گوهر معنا را پیدا کنیم. به عقیده آنها چون نور در رفت و آمد است و غروب می کند، نمی توان آن را همان نور ظاهری دانست بنابراین نور ذاتاً خودش ظاهر است و دیگران به وسیله او ظاهر می شوند.

محقق داماد با اشاره به اینکه از زمان کندی تا ملاصدرا همواره درباره رنگ بحث شده است گفت: در قرآن مجید در سوره های روم، نحل و فاطر درباره رنگ صحبت شده، در یونان هم همواره درباره حقیقت رنگ بحث شده است. در سوره ی روم اختلاف رنگ ها نشانه حق و قدرت الهی نامیده شده است. ابن سینا هم در کتاب شفا چند صفحه درباره رنگ بحث کرده و گفته که رنگ وجود ندارد مگر اینکه نور ظاهر شود. به بیان ابن سینا اگر نور به حجم بتابد رنگ حادث می شود، به بیان دیگر رنگ بالفعل وقتی پدید می آید که نور بتابد.